

ЗАТВЕРДЖУЮ

ректор Харківського національного
економічного університету імені
Семена Кузнеця
Володимир ПЛОТЮМАРЕНКО

2025 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Шорох Валерії Дмитрівни
«Оцінка ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових
послуг»,
яка представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Публічна презентація результатів дисертації Шорох Валерії Дмитрівни «Оцінка ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг» та її обговорення відбулися 15 січня 2025 року на розширеному засіданні кафедри міжнародної торгівлі, митної справи та фінансових технологій. У результаті проведеної презентації та обговорення дисертації експерти у складі к.е.н., доцента Сабліної Н. В., к.е.н., доцента Холодної Ю.Є. та присутніх на засіданні, дійшли таких висновків.

1. Науковий рівень дисертації відповідає діючим вимогам до атестації здобувачів ступеня доктора філософії, а саме вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44, а саме:

щодо пунктів 6 і 7 – дисертація подана у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконана державною мовою, є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем, характеризується єдністю змісту, має встановлену вимогами структуру: анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі економіки та учасників ринку небанківських фінансових послуг.

2. Дисертація виконана на актуальну тему. Дисертація виконана на актуальну тему «Оцінка ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг».

Актуальність роботи підтверджується також її зв'язком з науковими дослідженнями Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, а саме:

1) науково-дослідною темою «Формування ризик-орієнтованої системи накопичувального пенсійного забезпечення» (№ державної реєстрації 0120U101508), де здобувачем виконано підрозділ 1.2. Визначення критеріїв розподілу учасників ринку небанківських фінансових послуг; підрозділ 1.3. Ідентифікація стратегічних напрямів оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг; підрозділ 1.4. Побудова системи кількісних показників оцінки ризику діяльності фінансових компаній (авторський внесок 10 %);

2) науково-дослідною темою «Стратегія розвитку фінансових послуг в Україні в умовах інтеграції FinTech та децентралізованої економіки» (№ державної реєстрації 0121U107868), де здобувачем виконано розділ 10. Стратегія розвитку ринку фінансових послуг в Україні в умовах інтеграції FinTech та децентралізованої економіки (авторський внесок 10 %);

3) науково-дослідною темою «Ризик-орієнтований підхід у забезпеченні протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення» (№ державної реєстрації 0118U000058), де здобувачем виконано підрозділ 1.3. Критерії та визначення рівня ризику операцій фінансових установ для завчасного виявлення загроз ВК/ФТРЗ (авторський внесок 10 %);

4) науково-дослідною темою «Розробка системи оцінки ризику діяльності страхового брокера» (№ державної реєстрації 0122U201596), де здобувачем виконано Розділ 1. Визначення стратегічних напрямів оцінки ризику діяльності страхового брокера, Розділ 2. Методи оцінки ризику діяльності страхового брокера, Розділ 3. Удосконалення системи оцінки ризику діяльності страхового брокера (авторський внесок 100 %).

3. Результати дослідження дисертанта мають наукову новизну.

Наукова новизна результатів, отриманих особисто автором полягає у розробленні й обґрунтуванні теоретико-методичного забезпечення щодо оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківського фінансових послуг. Основні результати, що містять елементи наукової новизни, полягають у такому:

удосконалено:

теоретичні положення оцінки ризику діяльності учасників РНФП, відмінність яких полягає в зміні пріоритету із універсальності здійснення процесу визначення ризику на специфічність та виключність окремих фінансових послуг, що суттєво впливає на структуру методичних розрахунків та більш широко характеризує вплив можливих загроз на діяльність надавача небанківських фінансових послуг;

переліку показників існуючої системи оцінки ризику діяльності фінансових компаній комплексом показників ризику ліквідності, операційного ризику, кредитного ризику та ринкового ризику, що дає змогу визначити

профіль ризику фінансової установи на ринку небанківських фінансових послуг, враховуючи їх вагове навантаження;

класифікацію фінансових установ учасників ринку небанківських фінансових послуг, що, на відміну від наявних, враховує критерій «впливовість на ринку небанківських фінансових послуг та «специфікація» як пріоритетні у процесі оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг та дозволяє враховувати специфічні особливості кожного окремого учасника ринку та сформувати комплексний підхід до визначення узагальнюючого коефіцієнта ризику;

дістали подальшого розвитку:

перелік показників оцінки ризику діяльності фінансових компаній як складової методичного підходу, що допомагає у визначенні стресових подій для своєчасного реагування на них та унеможливлення ризику в майбутньому;

методичний підхід до оцінки ризику діяльності фінансових компаній, особливістю якого є врахування перерозподіленого вагового навантаження критеріїв, що дає змогу фінансовій установі своєчасного реагування на підвищення ступеня ризику та застосування превентивних заходів його унеможливлення.

4. Розробки дисертанта мають практичну цінність, що підтверджується їх упровадженням у діяльність Товариства з обмеженою відповідальністю «Споживчий центр», код ЄДРПОУ 37356833 (акт впровадження від 01.02.2023) та страхового брокера ФОП Дарков В.М., ідентифікаційний номер 1997813434 (акт від 25.11.2022).

5. Оформлення дисертації відповідає діючим вимогам, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в логічній послідовності розв'язування завдань дослідження.

6. Структура і обсяг дисертації відповідають вимогам виконаної освітньо-наукової програми. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації – 211 сторінок друкованого тексту (8,79 авт. арк.). Робота містить 45 таблиць (з них 1 займає 2 повні сторінки), 19 рисунків, список використаних джерел із 138 найменувань на 19 сторінках, 8 додатків на 22 сторінках. Основний текст дисертації – 156 сторінок (6,5 авт. арк.).

7. Всі наукові результати дисертації опубліковані, апробація результатів є достатньою, отже вимоги пунктів 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.02.2022 р. №44 виконані.

У відкритому друці за темою дисертації опубліковано 15 наукових праць, з них особисто здобувачеві належить 10 публікацій. Структура наукових праць за темою дисертації: 1 стаття у іноземному виданні, що цитується в наукометричній базі Scopus, 4 наукових статті, опублікованих у фахових періодичних виданнях України (у томі числі одна у співавторстві), 1 стаття в іншому профільному виданні, 9 публікацій за матеріалами науково-практичних конференцій різного рівня.

В опублікованих працях здобувача повністю відображені сутність та зміст отриманих результатів дослідження та їх наукова новизна. Результати дослідження було висвітлено на 9 науково-практичних конференціях. З огляду на це апробація результатів дисертаційної роботи є достатньою.

Публікації, що відтворюють наукові результати дисертації:

Наукова стаття у виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus:

1. Vnukova Nataliya, Hlibko Sergiy, Davydenko Daria, Shorokh Valeria, “Mastering Computer Linguistics for the Designation of Risks in Cooperation Communications”, COLINS’2022, Workshop Lviv, Ukraine, May 12–13, 2022, P. 376–386. (Scopus)

URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3171/paper31.pdf>

Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

2. Шорох В. Д. Визначення критеріїв розподілу учасників ринку небанківських фінансових послуг за умов оцінки їх ризиків. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.4.203.

URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8825>.

3. Шорох В. Д. Удосконалення системи кількісних показників оцінки ризику діяльності фінансових компаній. *Управління розвитком*. 2021. № 1 (19). С. 1–9. DOI: [http://doi.org/10.21511/dm.19\(1\).2021.01](http://doi.org/10.21511/dm.19(1).2021.01).

URL: https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/1-9-DM_2021_01_Shorokh.pdf

4. Шорох В. Д. Методи оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Вип. 1(1). С. 29–35. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.1-5>.

URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/39>

5. Шорох В. Д. Система оцінка ризику діяльності страхового брокера. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 79. С. 201–205.

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.79-30>.

URL: http://bses.in.ua/journals/2023/79_2023/32.pdf

Публікації в інших виданнях:

6. Внукова Н. М., Давиденко Д. О., Шорох В. Д. Аналіз методів оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг. *Банківська справа*. 2021. № 2. С. 28–36.

URL: http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/26991/1/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D0%BAi%D0%B2%D1%81_%D0%BA%D0%B0_%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_BS_2_2021_%D0%92%D0%BD%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf

Публікації які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Внукова Н. М., Шорох В. Д. Ризико-орієнтований підхід до управління в системі недержавного пенсійного забезпечення. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 12 березня 2021 року, Вінниця, 2021. С. 57–59.

8. Давиденко Д. О., Шорох В. Д. Стратегія розвитку ринку фінансових послуг в Україні в умовах інтеграції FINTECH. *Сучасне управління організаціями: концепції, цифрові трансформації, моделі інноваційного розвитку*: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 25 листопада 2021 року, Харків, 2021. С. 193–195.

9. Шорох В. Д. Імплементация міжнародних зобов'язань України щодо розвитку ринку фінансових послуг. *Сучасні аспекти розвитку міжнародних економічних відносин і світового господарства*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 12–13 листопада 2021 року, Ужгород, 2021. С. 168–171.

10. Шорох В. Д. Міжнародний досвід оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг. *Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи*: матеріали X Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції студентів, аспірантів та молодих вчених, 1 грудня 2022 р. Київ, 2022. С. 210–214.

URL: https://feu.kubg.edu.ua/images/stories/Departments/FEU/KIE/2022/12/16/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%A2%D0%95%D0%97_%D0%94%D0%9E%D0%9F%D0%9E%D0%92%D0%86%D0%94%D0%95%D0%99_121-240.pdf

11. Шорох В. Д. Порівняльний аналіз систем управління ризиками небанківських фінансових установ в Європі та Україні. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, менеджменту і права*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 2 грудня 2022 р. Житомир, 2022. С. 50–51.

URL: <http://www.economics.in.ua/2022/12/12-1.html>

12. Шорох В. Д. Роль ризико-орієнтованого підходу у фінансовій безпеці учасників ринку небанківських фінансових послуг України. *Актуальні питання фінансової безпеки*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 27 березня 2023 р. Вінниця: ХНУВС, 2023. С. 91–93.

URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/769c9b28-72c4-4a4e-839e-bc2986f3591e>

13. Давиденко Д. О., Шорох В. Д. Діяльність страхових компаній в умовах воєнного стану. *Наукові дослідження молоді з проблем європейської інтеграції* : матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів, 06 квітня 2023 р. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 101–103.

URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/17796>.

14. Шорох В. Д. Актуальні питання нагляду на ринку небанківських фінансових послуг. *Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку бізнесу, фінансово-кредитних та облікових систем* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 19 травня 2023 р. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 118–119.

15. Шорох В. Д. Актуальність оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг. *Сучасне управління організаціями: концепції, цифрові трансформації, моделі інноваційного розвитку* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 20 листопада 2023 р. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 309–311.

8. Дисертація «Оцінка ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг» Шорох В.Д. виконана із дотриманням принципів академічної доброчесності. Дисертаційна робота є самостійною науковою роботою, всі результати якої одержані автором особисто та знайшли відображення в наукових публікаціях. У роботах, опублікованих у співавторстві використані тільки ті ідеї, положення та розрахунки, які є результатом особистих наукових пошуків. Внесок автора у колективні наукові роботи конкретизовано у списку опублікованих праць здобувача за темою дисертації, наведеному вище.

9. Загальний висновок. Дисертаційна робота Шорох Валерії Дмитрівни є завершеним кваліфікаційним науковим дослідженням, що має теоретичну та практичну цінність. У роботі представлено комплекс розробок, спрямованих на вдосконалення теоретичного та практичного забезпечення оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг. Результати проведених досліджень свідчать про високий рівень наукової компетентності Шорох Валерії Дмитрівни, демонструючи її здатність виконувати теоретичні та прикладні дослідження у сфері фінансів на високому рівні. Автор дисертації досконало володіє методологією наукового пошуку та має широкий науковий кругозір.

Подана дисертаційна робота Шорох В.Д. на тему «Оцінка ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг» відповідає спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування», відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме

вимогам пунктів 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.02.2022 р. №44.

Автор роботи, Шорох Валерія Дмитрівна, може бути представлена до публічного захисту у формі дисертації на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

10. Рішенням розширеного засідання кафедри міжнародної торгівлі, митної справи та фінансових технологій (протокол №12 від 15.01.2025 р.) УХВАЛИЛИ:

10.1. Затвердити Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Шорох Валерії Дмитрівни на тему «Оцінка ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг», яка представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

10.2. Рекомендувати дисертацію Шорох В.Д. на тему «Оцінка ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг» до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді в галузі знань 07 «управління та адміністрування» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» після її утворення рішенням вченої ради ХНЕУ ім. С. Кузнеця та введення в дію відповідного наказу.

Експерт за дисертацією,
доцент кафедри міжнародної
торгівлі, митної справи та
фінансових технологій
к.е.н., доцент

Юлія ХОЛОДНА

Експерт за дисертацією,
доцент кафедри фінансів
к.е.н., доцент

Наталія САБЛІНА

Головуючий на засіданні
завідувач кафедри міжнародної
торгівлі, митної справи та
фінансових технологій,
д.е.н., професор

Вікторія ТИЩЕНКО